PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · JĘZYK POLSKI · KLASA 4

Dział 6. Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit

Świat przedstawiony: czas, miejsce, bohaterowie i wydarzenia; narrator, bohater, fabuła, plan wydarzeń; fikcja, utwór realistyczny i fantastyczny; baśń, legenda i mit; mity greckie o stworzeniu świata, o Syzyfie, o Dedalu i Ikarze, o Demeter i Korze. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 15 pkt
2	**Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 19 pkt
3	**Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	5 zad. 15 pkt
4	**Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 23 pkt
5	**Sprawdzian: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – grupa A** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt
6	**Sprawdzian: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – grupa B** 20 minut · 18 pkt	4 zad. 18 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny. Nowa podstawa programowa (Dz.U. 2026 poz. 378). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 15 pkt

Przypomnij sobie

- **Świat przedstawiony** to wszystko, co autor pokazuje w utworze: **czas** i **miejsce** wydarzeń, **bohaterowie** i **wydarzenia**.
- **Fikcja** oznacza, że świat w utworze wymyślił autor. **Utwór realistyczny** opowiada o zdarzeniach, które mogłyby się zdarzyć naprawdę. **Utwór fantastyczny** ma zdarzenia i istoty, których nie ma w rzeczywistości: smoki, czary, gadające zwierzęta.
- **Narrator** to ten, kto opowiada historię. Narrator to nie autor! Narrator może brać udział w wydarzeniach (mówi wtedy „ja”, „my”). Może też tylko opowiadać o innych (mówi „on”, „ona”, „oni”).
- **Bohater** to postać, która działa w utworze. **Bohater główny** jest najważniejszy. **Bohaterowie drugoplanowi** są mniej ważni. Bohaterem może być człowiek, zwierzę, a nawet przedmiot.
- **Fabuła** to wydarzenia w takiej kolejności, w jakiej dzieją się w utworze. Fabułę dobrze pokazuje **plan wydarzeń** – krótkie punkty zapisane po kolei.
- **Baśń**: czas i miejsce są nieokreślone („dawno, dawno temu, za siedmioma górami”), są czary i czarodziejskie przedmioty, magiczne liczby (3, 7, 12), bohaterowie dobrzy i źli; dobro zwycięża, a zło zostaje ukarane.
- **Legenda**: opowieść z dawnych czasów związana z prawdziwym miejscem (miastem, górą, jeziorem), postacią albo nazwą. Łączy prawdę z fantastyką, np. legenda o Smoku Wawelskim z Krakowa albo o Warsie i Sawie, która tłumaczy nazwę Warszawy.
- **Mit**: dawna opowieść o bogach i bohaterach. W klasach 4–6 poznajesz mity starożytnych Greków. Mity wyjaśniały świat, np. skąd się wziął świat i skąd są pory roku. Greccy bogowie mieszkali na górze **Olimp**, a najważniejszy z nich był **Zeus**.

Mit	O czym opowiada	Co wyjaśnia, czego uczy
o stworzeniu świata	Na początku był Chaos. Wyłonili się z niego Gaja (Ziemia) i Uranos (Niebo). Ich syn Kronos, jeden z tytanów – potężnych olbrzymów – przejął władzę i połykał swoje dzieci. Jego żona Rea ukryła małego Zeusa na Krecie. Zeus dorósł, pokonał Kronosa i tytanów, a potem zamieszkał z bogami na Olimpie.	jak powstał świat i kto nim rządzi
o Syzyfie	Syzyf, sprytny król Koryntu, oszukał bogów, a nawet śmierć. Za karę w podziemiu wtacza pod górę ogromny kamień, który wciąż spada na dół.	„syzyfowa praca" – ciężka praca bez końca i bez efektu
o Dedalu i Ikarze	Budowniczy Dedal i jego syn Ikar uciekają z Krety na skrzydłach z piór sklejonych woskiem. Ikar leci za wysoko, słońce topi wosk i chłopiec spada do morza.	trzeba słuchać mądrych rad i zachować umiar; marzenie o lataniu
o Demeter i Korze	Hades, władca podziemia, porywa Korę, córkę Demeter – bogini urodzaju. Matka rozpacza i ziemia przestaje rodzić. Kora wraca, ale część roku musi spędzać w podziemiu.	skąd są pory roku; siła miłości matki

Baśń, legenda, mit

baśń – za siedmioma górami

legenda – Smok Wawelski

mit – Dedal i Ikar

mit – Syzyf

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Czy opowieść o Syzyfie to baśń, czy mit?

To mit. Opowiada o postaci z wierzeń starożytnych Greków i o karze zesłanej przez bogów. Ma też określone miejsca: Korynt i podziemie.

Przykład 2. Kto jest narratorem we fragmencie: *Tego dnia długo biegłem przez las, aż zobaczyłem światło.*?

Narrator bierze udział w wydarzeniach i mówi o sobie „ja" (biegłem, zobaczyłem). Nie wiemy, czy to autor – narratora wymyślił autor.

Przykład 3. Dlaczego opowieść o Warsie i Sawie to legenda, a nie baśń?

Tłumaczy pochodzenie nazwy prawdziwego miasta – Warszawy. Baśń dzieje się w nieokreślonym miejscu.

Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – ćwiczenia podstawowe

KARTA 2/6

Sprawdzam, czy rozumiem podstawy

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 19 pkt

Pamiętaj: baśń – za siedmioma górami

1 Połącz postać z mitu z informacją o niej. Wpisz literę. ___ / 5 pkt

1. Zeus
2. Syzyf
3. Ikar
4. Demeter
5. Kora

a) bogini urodzaju, która szukała córki
b) syn Dedala, który poleciał za wysoko
c) najważniejszy bóg, władca Olimpu
d) król, który za karę wtacza kamień pod górę
e) córka Demeter porwana przez Hadesa

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____

2 Wpisz brakujące wyrazy z ramki. ___ / 6 pkt

wosk Krecie Chaos podziemiu kamień Olimpie

1. Na początku istniał tylko _____.
2. Bogowie greccy mieszkali na _____.
3. Król Minos więził Dedala na _____.
4. Słońce stopiło _____ w skrzydłach Ikara.
5. Syzyf musiał bez końca wtaczać pod górę _____.
6. Hades zabrał Korę do swojego królestwa w _____.

3 Ponumeruj wydarzenia z mitu o Dedalu i Ikarze (1–5). ___ / 5 pkt

_____ Ikar wzbił się wysoko pod słońce.
_____ Dedal zrobił skrzydła z piór i wosku.
_____ Król Minos nie pozwolił Dedalowi opuścić Krety.
_____ Wosk stopniał, a Ikar spadł do morza.
_____ Ojciec ostrzegł syna przed lotem za wysoko i za nisko.

4 Wyjaśnij, co znaczy wyrażenie „syzyfowa praca”. Napisz jedno zdanie. ___ / 2 pkt

5 Co wyjaśnia mit o Demeter i Korze? ___ / 1 pkt

A. skąd się wzięły gwiazdy
B. skąd się biorą pory roku
C. dlaczego morze jest słone
D. jak powstał Olimp

Sprawdzian: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 18 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 18 pkt

1 Przeczytaj tekst. Potem wykonaj zadania. ___ / 8 pkt

Kamień Syzyfa

(1) Syzyf był królem Koryntu. Słynął z tego, że był bardzo sprytny. Nie bał się nawet bogów i kilka razy ich oszukał. Gdy przyszła po niego śmierć, zakuł ją w kajdany. Przez pewien czas na ziemi nikt nie umierał.

(2) Bogowie się rozgniewali i postanowili go ukarać. Po śmierci Syzyf trafił do podziemia. Tam musiał wtaczać na wysoką górę ogromny kamień. Za każdym razem, gdy był już blisko szczytu, kamień wyślizgiwał mu się z rąk i staczał na sam dół. Syzyf musiał zaczynać od nowa – i tak bez końca.

Mit o Syzyfie opowiedziany na potrzeby zestawu

1.1 Wpisz informacje o świecie przedstawionym. ___ / 3 pkt

1. bohater główny: _____
2. miasto, którym rządził: _____
3. miejsce kary: _____

1.2 Czym jest ten tekst? ___ / 1 pkt

A. legendą **B.** baśnią **C.** mitem **D.** powieścią

1.3 Na czym polegała kara Syzyfa? Napisz jedno zdanie. ___ / 2 pkt

_____

_____

1.4 Wyjaśnij, co znaczy wyrażenie „syzyfowa praca”. Napisz jedno zdanie. ___ / 2 pkt

_____

_____

2 Połącz nazwę z jej objaśnieniem. Wpisz literę. ___ / 4 pkt

1. narrator	a) czas, miejsce, bohaterowie i wydarzenia
2. bohater	b) wydarzenia ułożone w kolejności
3. fabuła	c) ten, kto opowiada historię
4. świat przedstawiony	d) postać, która działa w utworze

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – zestaw 6 kart pracy z kluczem i powtórką, klasa 4

Podgląd pokazał 6 z 17 stron. Pełna wersja: 17 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 15 pkt
- Karta 2: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 3: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – utrwalenie – 5 zadań, 15 pkt
- Karta 4: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – w praktyce – 4 zadania, 23 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – grupa A – 4 zadania, 18 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Świat przedstawiony, baśń, legenda, mit – grupa B – 4 zadania, 18 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z przykładami.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/jezyk-polski-klasa-4-dzial-06-swiat-przedstawiony-basn-legenda-mit-zestaw